



JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Viktor Johnsson

Jävssmitta med ursprung i juriststudents
arbete
En skälighetsbedömning

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: David Dryselius

Termin: VT 2019

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 INTRODUKTION	4
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	5
1.3 METOD OCH PERSPEKTIV	5
1.3.1 <i>Rättsanalytisk metod</i>	5
1.3.2 <i>Empirisk metod</i>	6
1.3.3 <i>Perspektiv</i>	7
1.4 MATERIAL	7
1.5 AVGRÄNSNING	7
1.6 DISPOSITION	8
2 KORT OM ADVOKATSSAMFUNDET	9
3 REGLER OM INTRESSEKONFLIKT	11
3.1 DEFINITIONEN AV JÄV/INTRESSEKONFLIKT	11
3.2 JÄVSREGLER FÖR JURISTER	11
3.2.1 <i>Ofrånkommiga intressekonflikter</i>	11
3.2.2 <i>Situationer där intressekonflikt kan föreligga</i>	12
3.2.3 <i>Regler angående jävssmitta</i>	13
3.2.4 <i>Ombudsjäv</i>	15
3.3 JÄVSREGLER FÖR ANNAN PERSONAL PÅ ADVOKATBYRÅER	16
4 JURISTSTUDENTENS ROLL PÅ ARBETSMARKNADEN	17
4.1 ALLMÄNT OM JURISTSTUDENTEN PÅ ARBETSMARKNADEN	17
4.2 JÄVSREGLER FÖR JURISTSTUDENTER	19
5 ANALYS OCH SLUTSATSER	24
5.1 OM ADVOKATSSAMFUNDET	24
5.2 JURISTSTUDENTENS ROLL I JÄMFÖRELSE MED DEN AV BITRÄDESPERSONALEN	24
5.3 AVSNITT 6.2 I CIRKULÄR NR 29/2017	27
5.4 TYSTNADS- OCH DISKRETIÖNSPLIKTEN	27
5.5 SLUTSATSER	28
BILAGA A – UNDERSÖKNING AV ADVOKATBYRÅER GÄLLANDE JURISTSTUDENTER	29
BILAGA B – UNDERSÖKNING AV JURISTSTUDENTERS PLATS I ARBETSLIVET	33
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	37

Summary

That students in the Swedish law program are under a lot of pressure is not new. If students later want to receive a spot at one of the larger business law firms, the pressure they are experiencing is increased even more. Many students are trying to better their chances of acquiring their dream job after graduation by seeking employment on the side of their studies without realising the bar association's framework on conflicts of interest may later on hinder them.

This essay seeks to investigate the framework set out by the bar association regarding conflicts of interest and how cases the lawyer has worked on during their time of studies can influence the current law firm's ability to handle cases. In order to investigate this, questionnaires have been sent out both to business law firms and law students of Lund University to be used as complimentary material to that of the material provided by the bar association itself.

Conflicts of interest take place for the entirety of the law firm provided that just one lawyer is infected through a previous or current case. It is therefore enough that a conflict of interest is present for one lawyer for no one else at the law firm to be able to take on the case.

The question regarding students' involvement was put to test during the summer of 2015 when an attorney was assigned a strike after not having ceased to act after it was discovered that a colleague had previously worked on the case for the opposing side as a summer intern three years prior to this.

The findings of this essay show not only that the framework put in place by the bar association regarding conflicts of interest is seen as reasonable and just, albeit with slight adjustments, but that it could also be expanded upon to also include other members of staff of law firms rather than only lawyers.

Sammanfattning

Att det medföljer ett högt tryck på juristutbildningen är för många ingen nyhet. Vill man sedan ha en plats på en av de större affärsjuridiska byråerna ökar pressen desto mera. Många studenter försöker därmed bättra sin plats att lyckas landa drömjobbet efter utbildningens slut genom att söka extraarbete under utbildningens gång utan att vara medvetna om advokatsamfundets jävsregelverk som har möjligheten att sätta käppar i hjulet.

Detta arbete ägnar därför att undersöka advokatsamfundets regelverk gällande intressekonflikter och jävssmitta mot bakgrunden av ärende som juriststudenten varit involverad i under sin studietid. För att undersöka denna fråga har enkäter ifyllda av såväl affärsjuridiska advokatbyråer och juriststudenter vid Lunds universitet utgjort utfyllande material till det material som finns att ta tillgodo av advokatsamfundet självt.

Jävssmitta föreligger för hel advokatbyrå i det fall en annan jurist på advokatbyrån har en intressekonflikt i ett ärende. Om intressekonflikt föreligger får därmed heller inte annan advokat på advokatbyrån agera ombud i ärendet.

Frågan rörande juriststudenter ställdes på sin kant sommaren 2015 då en advokat tilldelades en erinran efter att han inte frånträtt ett ärende där en kollega på byrån tre år tidigare varit sommarnotarie hos motpartsombudet och arbetat i det relevanta ärendet.

Arbetets slutsats är inte bara att det regelverk som upprättats av advokatsamfundet rörande intressekonflikter kan anses vara skäligt, ändock med viss bearbetning, utan även att det skulle kunna utvidgas ytterligare för att omfatta även annan personal på advokatbyrån än just jurister.

Förkortningar

Art/art	Artikel
Cit	Referens (citation)
ex	Exempelvis
f	Följande sida
GDA	Gernandt & Danielsson Advokatbyrå
Ibid	På samma ställe (Ibidem)
kap	Kapitel
nr	Nummer
p	Punkt
s	Sida
VRGA	Vägledande regler om god advokatsed

1 Inledning

1.1 Introduktion

När de flesta studenterna blir antagna på juristprogrammet är de vana vid att ha varit en av de smartare och mer ambitiösa personerna i deras klass. När de sedan börjar studera på programmet kommer sakta insikten, att de numera inte längre är den smartaste och mest ambitiösa personen i ens umgänge. Många studenter går plötsligt till att vara genomsnittliga i jämförelse då ens omgivning nu ligger på samma nivå som en själv.

Kombinera detta med att det runtom i landet finns fler juriststudenter som i framtiden vill arbeta med affärsjuridik än det finns arbetsplatser på de större, och kanske mer glamorösa affärsjuridiska advokatbyråerna.

Detta kan i sin tur leda till att det kan skapas en ohälsosam stämning och attityd på programmet i form av betygshets och rivalitet. Då det finns fler studenter som söker sig till advokatbyråerna än det finns tillgängliga arbetsplatser vill många studenter därmed införskaffa sig extrameriter under studietidens gång för att kunna bättra sina chanser så mycket som möjligt för att hamna där man slutligen vill efter man är klar med sina studier.

Många advokatbyråer erbjuder diverse arbets- och praktikplatser till studenter under studietidens gång till de som vill förbättra dels sina chanser till ett fast arbete därefter och dels sina juridiska kunskaper vid sidan av det som lärs ut via undervisningen. Det är dock väl känt inom såväl studentkretsar som hos advokatbyråerna att det är svårare att lyckas få ett erbjudande om en sådan plats än vad det är att slutligen få en fast anställning. Detta då det är fler personer som söker ett färre antal platser än vid vanlig rekrytering samt att man vanligen kan söka dessa platser från termin fem och uppåt till skillnad mot endast i slutet av utbildningen.

Denna problematik leder det till att många studenter ansöker till flertalet advokatbyråer i hopp om att lyckas bli erbjuden en av de få platserna som finns att tillgå. Detta i sig är inte ett problem, men däremot så är det väldigt få studenter som är medvetna om att advokatsamfundets regelverk angående jäv ("regelverket"), och framförallt jävssmitta, även kallat byråjäv, är

tillämpligt även på juriststudenter. Hela 67,7% av tillfrågade studenter har uppgett att det inte är medvetna om hur regelverket ser ut och det var enbart 38,7% av tillfrågade studenter som var medvetna om att regelverket är tillämpligt på jurister som fortfarande genomgår utbildning.¹

Då en stor andel studenter inte är medvetna om regelverket eller dess tillämplighet på studenter så kan det finnas en risk att en student som blir tilldelad ”fel” ärenden kan komma att bli mindre attraktiv på arbetsmarknaden. Detta då studenten skulle medföra jävssmitta för nya byråer och därmed inte bli anställningsbar av andra än den som tilldelat studenten det ärende eller ärendena som resulterat i det uppkomna jävet.

1.2 Syfte och frågeställning

Med bakgrund av ovanstående så har detta arbete som syfte att analysera advokatsamfundets regelverk rörande jävssmitta med ett primärt fokus på juriststudentens roll i byråvärlden samt att utreda om det nuvarande regelverket kan anses vara skäligt eller inte.

Min frågeställning kan därmed delas upp i två:

1. Hur ser regelverket ut i nuvarande form?
2. Är det nuvarande regelverket att anse som skäligt?

1.3 Metod och perspektiv

1.3.1 Rättsanalytisk metod

För att kunna utföra detta arbete har jag först använt mig av en rättsanalytisk metod där jag analyserar det gällande rättsläget genom att använda mig av och tolka de regelverk som finns för att kunna uppvisa en bild av gällande rättsläge.²

¹ Se [kap 1.3.2](#).

² Se Sandgren, TfR 2005 s 649 & 655.

1.3.2 Empirisk metod

För att få en bättre förståelse på hur jävsreglerna och deras inverkan på studenter upplevs i arbetslivet och för studenterna själva har två enkäter skapats.

Den första enkäten som utformades skickades till 39 affärsjuridiska advokatbyråer runtom i landet.³ För enkelhetens skull valdes de affärsjuridiska byråer som fanns representerade på 2018-års arbetsmarknadsmässa i Lund arrangerad av Juridiska Föreningen. Denna enkät skickades till den person som vid tillfället var antingen managing partner eller styrelseordförande för den specifika byrån. I det fall flera kontor fanns och därmed flera managing partners skickades enkäten enbart till en av dessa. Denna enkät hade som syfte att se vilken sort arbete advokatbyråer erbjuder studenter samt hur de hanterar jävsfrågan när det kommer till just studenters arbete och om de anser det nuvarande regelverket som skäligt dels för studenter i allmänhet och dels med hänsyn till annan biträdespersonal på byrån.

Den andra enkäten som utformades publicerades i en Facebook-grupp för juriststudenter i Lund med över 700 medlemmar från alla terminer.⁴ Denna enkät hade som syfte att undersöka hur juriststudenterna själva ser på jävsfrågan. Först blev de tillfrågade om de under sin studietid arbetat vid sidan av deras studie eller om de haft längre praktik. I det fall detta har varit fallet tillfrågades de vad för sorts arbete de fick utföra. Enkäten avslutades därefter med en serie frågor som alla hade möjlighet att besvara om jävsreglerna och om någon sorts oro fanns över framtiden med bakgrund till dessa.

³ Då inte alla advokatbyråer som enkäten skickades ut till kommer data från denna att presenteras som data från "svarande advokatbyråer".

⁴ När statistik presenteras om studenters åsikter och tankar så är det denna enkät som hänvisas till om inte annan källa presenteras i samband med data.

Det huvudsakliga syftet med dessa två enkäter har varit att hjälpa till att identifiera potentiella problem som kan finnas i det nuvarande regelverket samt att berika analysen mot arbetets slut.⁵

1.3.3 Perspektiv

Då detta arbete är utfört av en juriststudent så är det naturligt att analysen kommer att vara utförd ut perspektivet av en juriststudent som söker att ta sig in på arbetsmarknaden. Detta leder till att arbetet är genomsyrat av ett kritiskt perspektiv till det nuvarande regelverket.

1.4 Material

Då det inte finns mycket litteratur eller forskning att tillgå på området har jag främst använt mig av källor som har sin grund i just advokatsamfundet vilket kan leda till en viss mån av bias då det är deras synvinkel som presenteras i detta material. Detta material har bestått av deras vägledande regler om god advokatsed (VRGA), kommentarer till dessa, vägledande uttalanden från deras styrelse (cirkulär), beslut från deras disciplinnämnd samt en bok på området utgiven av advokatsamfundet. Utöver detta har även två enkäter använts för att insamla dels studenters syn på området och dels den från arbetslivet. Även mer traditionella källor och rättskällor har använts såsom doktrin och svensk lagstiftning.

1.5 Avgränsning

Då detta arbete har som syfte att granska och analysera jävsreglerna för framförallt juriststudentens roll i arbetslivet på affärsjuridiska advokatbyråer så är det främst denna del som kommer att analyseras. Huruvida jäv eller jävssmitta föreligger för såväl juriststudenter som andra juridiska aktörer på andra byråer än just affärsjuridiska advokatbyråer eller andra typer av företag eller myndigheter kommer inte att undersökas något djupgående förutom i den mån detta är nödvändigt för att dra en rättvis slutsats.

⁵ Se Sandgren (2015) s 51.

1.6 Disposition

För att bättre kunna utreda och förklara det nuvarande regelverket samt upptäcka eventuella problem så kommer detta arbete följa en relativt strikt mall. Efter det inledande kapitlet kommer jag att börja med att redogöra för advokatsamfundet i sig och se varifrån de har fått sin befogenhet samt vad det är för sorts organisation. I kapitel 3 så kommer en granskning av jävsreglerna göras. För att utföra denna granskning så börjar jag med att definiera vad jäv eller intressekonflikt är samt hur regelverket ser ut för jurister i diverse positioner. När jag har klargjort frågan om hur det nuvarande regelverket ser ut kommer jag att placera in juriststudenten i arbetslivet i kapitel 4. Detta görs genom att granska några av de roller juriststudenter kan tänkas ha i arbetslivet och vad för sorts arbete de får utföra i dessa roller. I det femte och sista kapitlet av detta arbete kommer jag att analysera den data som presenterats för att kunna besvara den andra delen i den frågeställning som uppställts, nämligen om det nuvarande regelverket kan anses vara skäligt eller inte.

2 Kort om advokatsamfundet

Advokatsamfundet har funnits sedan 1887 och grundades då på enskilt initiativ.⁶ Advokatsamfundet fick däremot inte officiell status förrän så sent som 1948 då den nuvarande rättegångsbalken trädde ikraft.⁷ Enligt 8 kap. 1 § rättegångsbalken⁸ ska det finnas ett allmänt advokatsamfund i landet. Denna konstellation har lett till att advokatsamfundet är av en relativt speciell karaktär. Trots sin ställning som en privaträttslig organisation så utövar advokatsamfundet även offentligrättslig verksamhet via sin disciplinnämnd samt myndighetsutövning i frågor rörande in- och utträde ur advokatsamfundet.⁹

Trots att det är regeringen som fastställer advokatsamfundets stadgar¹⁰ så är det advokatsamfundet självt som beslutar om stadgarnas omfattning och om några ändringar ska göras.¹¹ Regeringen kan genom detta inte på eget initiativ genomföra några ändringar. Genom att det är regeringen fastställer eventuella ändringar i advokatsamfundets stadgar så införs dessa i form av författningar i Svensk författningssamling.¹²

Advokatsamfundet kan sägas ha fyra syften för sin verksamhet och det är även dessa som inleder advokatsamfundets stadgar. Ett av dessa syften är att främja en god rättsvård genom att upprätthålla en rättrådig och yrkesskicklig advokatkår.¹³ En advokat har även en lagstadgad skyldighet att i redbart och nitiskt utföra de uppdrag som har eller hon har anförtrotts och att iaktta god advokatsed.¹⁴ Rättegångsbalken går dock inte djupare in i vad som anses eller inte anses vara god advokatsed. Vad som anses vara god advokatsed är de handlingsnormer som ställs upp av advokatkåren och kommit till uttryck av

⁶ Se Sveriges advokatsamfund (2018) s 10.

⁷ Se Lorentzon (2017).

⁸ SFS 1942:740 Rättegångsbalk.

⁹ Se Lorentzon (2017).

¹⁰ Se 8 kap 1 § rättegångsbalken

¹¹ Se Lorentzon (2017).

¹² Se Lorentzon, 133.

¹³ Se 1 § Stadgar för Sveriges advokatsamfund.

¹⁴ Se 8 kap 4 § rättegångsbalken.

advokatsamfundet via deras disciplinnämnd och skrifter. För att med enkelhet reda ut vad som omfattas av termen ”god advokatsed” kan man därmed vända sig till advokatsamfundet.¹⁵ Advokatsamfundets styrelse har dels skapat ett ramverk för hur en advokat bör bete sig yrkesetiskt¹⁶ och dels publicerar cirkulär för advokatsamfundets ledamöter om vägledning i yrkesfrågor.¹⁷

Om en person anser att advokat brutit mot god advokatsed så kan denne anmäla advokaten till advokatsamfundets disciplinnämnd¹⁸ som har i uppgift att pröva de ärenden som inkommer mot ledamöter av advokatsamfundet.¹⁹ Advokatsamfundets disciplinnämnd är dock även den av speciell karaktär. Enligt advokatsamfundets stadgar ska tre av 11 ledamöter i disciplinnämnden vara offentliga representanter utsedda av regeringen medan de övriga åtta ledamöterna utses internt inom advokatsamfundet. I disciplinnämnden ingår ordförande och vice ordförande för advokatsamfundet samt sex ledamöter som valts in i disciplinnämnden via advokatsamfundets fullmäktige.²⁰ Till skillnad från vanlig domstolsprövning så går heller disciplinnämndens beslut inte att överklaga av annan än Justitiekanslern.²¹

¹⁵ Se Lorentzon, 149.

¹⁶ Se Vägledande uttalanden om god advokatsed, advokatsamfundet.

¹⁷ Se Cirkulär, advokatsamfundet.

¹⁸ Se Disciplinnämnd, advokatsamfundet.

¹⁹ Se 8 kap 6 § rättegångsbalken; 14 § Stadgar för Sveriges advokatsamfund.

²⁰ Se 12 § Stadgar för Sveriges advokatsamfund.

²¹ Se Disciplinnämnd, advokatsamfundet.

3 Regler om intressekonflikt

3.1 Definitionen av jäv/intressekonflikt

I det ramverk som är uppställt av advokatsamfundet kan man utläsa de vanligaste fallen där intressekonflikt föreligger eller kan föreligga (se nedan).²² Kommentarer till ramverket är däremot vare sig bindande eller nödvändigtvis uttömmande utan ska ses mer som en vägledning för vad god advokatsed är.²³ Innan man kan börja gå in på djupet om vad regelverket säger så är det därför viktigt att ha en definition av vad jäv, eller intressekonflikt, är. Enligt NE så definieras ordet intressekonflikt som ”omöjlighet att samtidigt tillgodose flera intressen”.²⁴

En advokat har som främsta skyldighet att tillvarata sin klients intressen på bästa sätt och efter förmåga.²⁵ Vad detta innebär är att en advokat måste visa sin klient lojalitet och trohet genom att exempelvis följa en klients instruktioner.²⁶ Då det är en advokats främsta skyldighet att på bästa sätt tillvarata sin klients intressen kan denne omöjligtvis representera två olika sidor i en fråga. Det är likväl svårt att visa lojalitet mot en klient om en advokat efter att en fråga är avslutad väljer att företräda ens tidigare klients motpart i en senare konflikt. För att övervinna denna problematik och minimera frågetecken kring rättsläget har advokatsamfundet försökt reglera i vilka ärenden det kan förekomma intressekonflikter och när en advokat måste avböja eller frånträda ett ärende.

3.2 Jävsregler för jurister

3.2.1 Ofrånkomliga intressekonflikter

Advokatsamfundets ramverk för god advokatsed innehåller sex stycken fall där intressekonflikt alltid förekommer förutsatt att kriterierna för någon av

²² Se art 3.2 VRGA; kommentar till art 3.2.2 VRGA.

²³ Se VRGA, Allmänt om kommentaren.

²⁴ *Intressekonflikt*, NE.

²⁵ Se art 1 andra stycket VRGA.

²⁶ Se Sveriges advokatsamfund (2016) s 3f.

dessa punkter är uppfyllda. En ofrånkomlig, eller obligatorisk, intressekonflikt förekommer i det fall att:

1. *advokaten biträder eller tidigare har biträtt motparten i saken,*
2. *advokaten biträder en annan klient i samma sak och klienterna har motstridiga intressen,*
3. *advokaten biträder en annan klient i en näraliggande sak och klienterna har motstridiga intressen,*
4. *det finns risk för att kunskap som omfattas av advokatens tystnadsplikt kan ha betydelse i saken,*
5. *advokaten själv eller någon denne närstående har ett intresse med anknytning till saken som strider mot klientens, eller*
6. *det annars föreligger någon omständighet som utgör hinder för advokaten att fullt ut tillvarata klientens intressen avseende uppdraget.*²⁷

De ofrånkomliga intressekonflikterna kan delas in i fyra kategorier. Punkterna ett till tre är tänkta att skydda klientens uppdragsintresse medan punkt fyra har klientens sekretess som skyddsintresse och punkt fem är inriktad på advokatens egna intressen.²⁸ Den sista punkten är mer att se som en generalklausul för att fånga upp potentiella jävsscenario där ingen av de fem första punkterna är applicerbara. En advokat får heller inte anta ärende där det finns en beaktansvärd risk för att ett sådant scenario skulle kunna uppstå.²⁹

I det fall en advokat efter accepterat ärende finner att det föreligger någon omständighet som innebär att advokaten skulle varit tvungen att avböja uppdraget är advokaten i huvudregel tvungen att frånträda ärendet om inte det men klienten eller klienterna skulle lida av detta är oproportionerligt stort.³⁰

3.2.2 Situationer där intressekonflikt kan föreligga

En intressekonflikt kan även föreligga i det fall en advokat biträder eller tidigare biträtt en klients motpart i en annan sakfråga.³¹ Huruvida en intressekonflikt föreligger enligt art. 3.2.2 VRGA är dock mer svårtolkat än i

²⁷ Art 3.2.1 VRGA.

²⁸ Se kommentar till art 3.2.1 VRGA.

²⁹ Se art 3.2.1 VRGA.

³⁰ Se art 3.4.2 VRGA samt kommentar till denna; Om intressekonflikt uppkommit i samband med ny kollegas inträde i advokatbyrån eller byrågemenskapen, se [kap 3.2.3](#).

³¹ Se art 3.2.2 VRGA.

den tidigare artikeln och kan variera från fall till fall. Genom advokatens lojalitetsplikt mot klienter kan det faktum att denne åtar sig ett uppdrag mot en klients motpart anses vara förtroenderubbande och därmed utgöra en intressekonflikt. Detta behöver dock inte vara fallet utan det kan bero på parternas inställning i det aktuella fallet.³²

Hur länge lojalitetstiden till en klient kan sträckas är en återkommande fråga när det handlar om advokatetik då det saknas konkreta svar på denna fråga. För att bestämma om tillräckligt lång tid har gått finns flera faktorer att ta hänsyn till. Ärendets art, klientstorlek, graden av tillit mellan klienten och advokaten samt den lojalitet klienten visar advokaten är alla omständigheter som måste tas till betänkande.³³

Att en klient vill anlita en advokat som i ett tidigare skede har företrätt dess motpart behöver inte nödvändigtvis utgöra en intressekonflikt. Det finns enligt kommentaren till artikeln två ytterligare faktorer som kan hjälpa till i avgörandet om det föreligger en intressekonflikt eller inte. Den första är om det finns annan kunskap som omfattas av advokatens tystnadsplikt som inte härstammar från en specifik sak. Denna kunskap kan bestå av information om en individs personlighet och förhållningssätt och är sådan information som kan tänkas användas eller utnyttjas i en förhandlingssituation.

Den andra faktorn är om advokaten kan förväntas bli anlita av motparten även i framtiden. Är detta fallet kan intressekonflikter oftare anses föreligga än om detta inte skulle ske.

3.2.3 Regler angående jävssmitta

Förutom att advokaten själv omfattas av ovanstående jävsregler så omfattas även den advokatbyrå eller byrågemenskap som advokaten är verksam inom. I det fall en intressekonflikt anses föreligga för *annan* så drabbar detta även den första advokaten. Det räcker alltså att en person på byrån har en intressekonflikt för att hela byrån ska anses ha en intressekonflikt i ärendet.³⁴

³² Se kommentar till art 3.2.2 VRGA.

³³ Se Peyron (2017) s 103.

³⁴ Se art 3.5 VRGA.

I kommentaren till art. 3.5 VRGA så utvecklar advokatsamfundet att *annan* är en annan juristkollega eller en verkställande direktör vid advokatfirman. I det fall det rör en verkställande direktör så läggs ingen vikt på om denne är advokat eller inte.

Den huvudsakliga tanken bakom byråsmittoregeln är att det finns en påtaglig risk för att konfidentiell information kan spridas till kollegor utanför det aktuella ärendet. Sådan risk föreligger enligt advokatsamfundet i att lokaler, biträdespersonal, datasystem och kontorsutrustning ofta delas. Smittoregeln sträcker sig dock även mellan kontor som innehas av en advokatbyrå oavsett om informationsbarriärer etablerats.³⁵

Enligt artikeln finns det två undantag till regeln. Om kollegas intressekonflikt uppstått genom egenintresset i art. 3.2.1 p. 5 men utan tillämplighet av art. 3.2.1 p. 6 så föreligger inte någon intressekonflikt.³⁶ Intressekonflikt föreligger inte heller om det uppkomna jävet endast på grund av ny kollegas inträde i byrån uppkommit och denne erhållit intressekonflikten genom jävsmitta från tidigare kollegor. Detta undantag har införts då det anses vara alltför strängt att ha ett absolut förbud då klienter alltför ofta skulle bli tvungna att byta ombud utan att faktiska skäl för detta skulle förekomma. En absolut förutsättning för detta undantag är att den nya kollegan inte haft någon befattning med ärendet på den gamla byrån.³⁷

Trots att intressekonflikt kan föreligga så finns som tidigare sagt³⁸ inte alltid en skyldighet för advokaten att frånträda uppdraget. Advokatsamfundet utfärdade under 2016 ett cirkulär³⁹ som sökte att besvara frågan om hur man ska behandla den proportionalitetsbedömning som måste göras då jäv uppkommit i samband med övergång mellan två advokatbyråer för att vara förenlig med god advokatsed. Advokatsamfundet presenterade i detta cirkulär sex exempel på faktorer där den nya byrån trots det uppkomna jävet inte har

³⁵ Se kommentar till art 3.5 VRGA.

³⁶ Se art 3.5 VRGA.

³⁷ Ibid.

³⁸ Se [kap 3.2.1](#).

³⁹ Cirkulär nr 18/2016.

en skyldighet att frånträda ett pågående uppdrage: om den nya byrån utfört de kontroller som skäligen kunnat begäras vid rekryteringen; om den nya byrån var i god tro; om den nya byrån lagt ned beaktansvärd tid och betydande resurser på ärendet; om klientens kostnader och olägenheter vid ett frånträde vore oproportionerligt stora; om befattningen med ärendet har varit av mindre karaktär på den gamla byrån och den jävsdrabbade inte haft inblick i uppgifter av stark konfidentiell natur; och om betydande tid förflutit mellan tjänstgöringen på de två byråerna.⁴⁰

Det är även nämnvärt att påtala att advokatsamfundet självt säger att anmälningar för intressekonflikter i samband med byråövergångar har kommit att användas i ökad omfattning som processtaktiskt vapen.⁴¹

3.2.4 Ombudsjäv

Det är värt att nämna att *ombudsjäv*, det vill säga jäv mellan två ombud, inte existerar. Jävsfrågan kan endast bli aktuell i antingen sak- respektive klientfrågor som redogjorts för ovan. Advokatsamfundets disciplinnämnd prövade 2018 en fråga där advokat tidigare företrätt motpartens ombud i flertalet ärenden. Enligt den anmälda advokaten så är det inte ovanligt att man i ärenden ofta möter bekanta personer som motpartsombud om man är verksam i samma rättsområden. Advokaten hävdade vidare att den omständigheten att ombud vid ett tidigare skede varit huvudman och ombud inte i sig utgör intressekonflikt under förutsättning att samband mellan ärendena saknas. Disciplinnämnden instämde med den anmälda advokaten att intressekonflikt saknades i det aktuella fallet och valde därmed att fria advokaten.⁴²

⁴⁰ Se Cirkulär nr 18/2016.

⁴¹ Se Cirkulär nr 28/2017 s 5.

⁴² Se Dagens Juridik (2018-08-03).

3.3 Jävsregler för annan personal på advokatbyråer

Genom att läsa art. 3.5 VRGA samt kommentaren till denna *e contrario* kan man utläsa att övrig personal än jurister och verkställande direktörer inte utgör jävssmitta.

4 Juriststudentens roll på arbetsmarknaden

4.1 Allmänt om juriststudenten på arbetsmarknaden

Det är som tidigare redogjort hög konkurrens om de arbets- och praktikplatser som finns att tillgå för juriststudenter under utbildningens gång.

Advokatsamfundet har även konstaterat att det är av vikt att advokatycket uppfattas som attraktivt och att ansträngning bör göras för att attrahera de bästa juristerna till yrket. Detta kan göras genom att erbjuda juriststudenter möjligheter till att skapa kontaktnät för studenten och en möjlighet att prova på advokatycket. Genom att tillgodose studenter med möjligheten att anta en kortare anställning på advokatbyråer kan detta enligt advokatsamfundet leda till att studenten efter avslutad utbildning kommer vilja söka sig tillbaka till advokatycket och därmed söka en ny anställning på en advokatbyrå.⁴³

Av de tillfrågade advokatbyråerna som svarade på enkäten så uppgav 80% av dessa att de erbjöd antingen sommar- eller vinternotarieplatser för juriststudenter. Det var även 80% av svarande uppgav att de erbjuder juriststudenter uppsatspraktik mot slutet av deras utbildning. Av svarande uppgav endast 20% att de erbjuder juriststudenter tjänst som kvällssekreterare medan 60% uppgav att de erbjuder juriststudenter tjänster i byråns reception. Dessa tjänster kan delas in i tre kategorier: juridiskt arbete, praktik och biträdespersonal.

Det finns i huvudregel tre sorters juridiska tjänster att tillgå som juriststudent. Dessa är sommar- och vinternotarie samt researchtrainee. Den absolut vanligaste av dessa tjänster är sommarnotarieplatsen som erbjuds av de flesta affärsjuridiska byråerna. Det är även denna position som generellt är mest eftertraktad bland studenter. Som sommarnotarie så erbjuds juriststudenten

⁴³ Se Cirkulär nr 29/2017 s 5.

möjligheten att se och uppleva hur det är att arbeta på en affärsjuridisk advokatbyrå samt möjligheten att knyta värdefulla kontakter för perioden efter studenten tagit ut sin juristexamen. Juriststudenten tilldelas i samband med notarieperiodens start en advokat eller biträdande jurist som fadder som kommer att leda denne genom notarieperioden. Utöver det dagliga juridiska arbetet så erbjuds studenten även ofta chansen att delta i flertalet kurser och utbildningar under notarieperioden. Arbetsuppgifter som en juriststudent kan tänkas tilldelas som sommarnotarie är rättsutredningar, avtalsgranskning och att upprätta inlagor och avtalsförslag.⁴⁴

Den andra kategorin som erbjuds juriststudenter är praktikverksamhet. Juriststudenter kan i regel anta en längre praktikplats på två olika tillvägagångssätt. Antingen via uppsatspraktik under studentens sista termin på juristprogrammet eller via fördjupningskursen ”arbetsplatsanknutet utredningsarbete” som erbjuds vid bland annat Lunds universitet. Väljer juriststudenten att utföra uppsatspraktik på affärsjuridisk byrå så blir handledare för uppsatsen en av advokatbyråns egna jurister. Advokatbyrån kan därefter förse studenten med diverse hjälpmedel under uppsatsskrivandets gång i form av arbetsplats, databaser, bibliotek eller den expertis som juristerna på byrån besitter. Vid sidan av uppsatsskrivandet så deltar student i advokatbyråns dagliga verksamhet likt vid en notarieanställning.⁴⁵ Såväl notarieanställning som praktik eller uppsatspraktik kan därmed teoretiskt sett slutligen leda till att intressekonflikt och jävssmitta kan föreligga i samband med övergång till annan byrå efter avlagd juristexamen.

Den tredje kategorien är den som är att anse som biträdespersonal och den kategori som de affärsjuridiska advokatbyrående i minst omfattning erbjuder juriststudenter. Vissa advokatbyråer erbjuder dock även icke-juridiska

⁴⁴ Se ex Lindahl, Sommarnotarie; Setterwalls, Sommarnotarie; Vinge, Sommarnotarieprogram; GDA, Summer trainee.

⁴⁵ Se ex GDA, Uppsatspraktik. De flesta stora affärsjuridiska advokatbyråerna har ett system likt Gernandt & Danielssons. Användandet av just Gernandt & Danielsson är här enbart att anse som ett exempel.

tjänster till juriststudenter. Dessa tjänster kan variera lite mellan att studenten erbjuds arbeta i byråns reception med att ta emot klienter och gäster som besöker byrån eller besvara inkommande samtal⁴⁶ alternativt som assistent eller kvällsassistent där juristen får ingå i en grupp juristassistenter som agerar administrativt stöd till de jurister som är anställda på byrån.⁴⁷

Av de studenter som arbetat eller praktiserat under sin studietid uppgav 60% av dessa att de blev uppmärksammade på samfundets regelverk under sin arbetstid och hela 80% uppgav att de inte funderade över om hur en tilldelad arbetsuppgift skulle kunna komma att påverka deras framtid. Avsaknaden av fundersamheten verkar dock vara en återkommande trend då endast 16,7% av de som sökt arbete eller praktik haft regelverket i åtanke vid sökandets skede samtidigt som hela 71% av alla studenter kunde rapportera att de inte känt eller upplevt någon oro inför framtiden som varit kopplad till regelverket.

4.2 Jävsregler för juriststudenter

Efter att en advokat blivit tilldelad erinran med hänsyn till jävssmitta som uppkommit till följd av en biträdande jurists tidigare tjänst som sommarnotarie hos annan advokatbyrå under sin studietid uppkom frågan hur advokater ska hantera juriststudenter och nyexaminerade jurister vid rekrytering.

I det aktuella fallet hade juriststudenten P varit anställd som sommarnotarie under åtta veckor sommaren 2012 i Advokatbyrå II:s tvistlösningsgrupp och efter utbildningens slut accepterat arbete som biträdande jurist på Advokatbyrå I varvid hon började redan samma höst. Under tiden som sommarnotarie tidsrapporterade hon 55 timmars arbete i en tvist som fortfarande var rådande sommaren 2015. När P påbörjade sin anställning på Advokatbyrå II informerades hon enligt anmälaren om de taktiska överväganden som gjordes i tvisten. Hon ska även ha haft i uppgift att granska

⁴⁶ Se ex Setterwalls, Kvällsreceptionist.

⁴⁷ Se ex Setterwalls, Kvällsassistent.

uppgifter i målet samt eventuella påföljder enligt CISG som skulle kunna bli aktuella i målet.⁴⁸

P ska enligt den försvarande advokaten inte minnas någonting om vare sig målets parter, vad tvisten rörde sig om eller vilken part Advokatbyrå II företrädde. P ska även sedan anställningens start 2013 arbetat i Advokatbyrå I:s IP/Tech-grupp och inte haft någon befattning med det aktuella ärendet.⁴⁹

Enligt advokatsamfundets disciplinnämnd spelar det dock ingen roll att P var tidsbegränsat anställd hos Advokatbyrå II eller att hon saknade juristexamen. Det faktum att P inte säger sig minnas någonting om ärendet eller att hon nu valt att avsluta sin anställning hos Advokatbyrå I är även det irrelevant. Enbart genom att hon haft befattning i ärendet under sin anställning hos Advokatbyrå II så var den försvarande advokaten tvungen att avböja eller frånträda uppdraget så fort denne fick kännedom om denna omständighet. Genom att ta på sig ärendet och därefter välja att inte frånträda ärendet när denna omständighet rörande P uppdagades så har den försvarande advokaten agerat i strid med god advokatsed.⁵⁰

Advokatsamfundet mottog efter detta avgörande en skrivelse från 15 affärsjuridiska advokatbyråer om hur man bör hantera frågor som uppkommer i samband med övergång mellan advokatbyråer.⁵¹ Skrivelsen avsåg frågor som härstammar från både juriststudenter och biträdande jurister. I det här arbetet kommer inte det sistnämnda undersökas. I resultatet av arbetsgruppens undersökning har ordet ”juristpraktikant” använts för att förklara den person som utför juridiskt arbete eller praktik på en advokatbyrå och ännu inte har möjlighet att ta ut sitt examensbevis.⁵² Jag kommer däremot fortsätta använda ordet ”juriststudent” för att vara konsekvent.

⁴⁸ Se Juriststudenten (2015) s 1f.

⁴⁹ Se Juriststudenten (2015) s 6.

⁵⁰ Se Juriststudenten (2015) s 14.

⁵¹ Se Cirkulär nr 29/2017 s 5.

⁵² Se Cirkulär 29/2017 s 6.

Likt annan biträdespersonal och biträdande jurister så omfattas juriststudenter av samma långtgående tystnads- och diskretionsplikt som den ansvarande advokaten själv gör.⁵³ Juriststudenter omfattas till stor del av samma regelverk som andra jurister vid en advokatbyrå.⁵⁴ Den primära skillnaden för jävsreglerna är hur man definierar befattning enligt kommentaren till art 3.5 VRGA rörande just jävssmittan.

Regelverket utgår från att om advokater och biträdande jurister har utfört arbete i ett ärende så ska denne anses ha kännedom om ärendet i sin helhet och kunna utgöra grund för intressekonflikt. Det är genom denna huvudregel som det absoluta förbudet rörande befattning i kommentaren till art 3.5 VRGA uppkommit. Denna regel är däremot inte tillämplig på juriststudenter. Med hjälp av arbetsgruppen har advokatsamfundets styrelse kommit fram till tre omständigheter advokater har att följa när de ska avgöra om en juriststudent har haft befattning med det aktuella ärendet.

1. I det fall en juriststudent arbetat med och haft insyn i ett ärendes handläggning ska detta som huvudregel innebära att juriststudenten haft befattning med ärendet.
2. I det fall en juriststudent endast arbetat med ärendet i en begränsad omfattning, exempelvis genom rättsutredningar i avgränsade och generiska frågor eller genom att delta i en due diligence utan att vara delaktig i centrala upptäckter, så ska detta normalt innebära att en juriststudent inte haft befattning med ärendet.
3. I det fall juriststudenten endast utfört mindre kvalificerade uppgifter eller sådana som inte kan anses skadliga från en sekretessynpunkt ska inte heller detta tolkas som att en juriststudent haft någon befattning med ärendet.⁵⁵

Av svarande advokatbyråer uppgav endast 20% att de förser juriststuderande med avgränsade och generiska frågor medan 10% svarade att de även har

⁵³ Se Cirkulär 28/2017 s 6; Cirkulär 29/2017; art 2.2.3 VRGA.

⁵⁴ Jfr. Cirkulär 28/2017 och Cirkulär 29/2017.

⁵⁵ Se Cirkulär nr 29/2017 s 9f.

uppgifter av en mer administrativ karaktär motsvarande de hos en paralegal.⁵⁶ Resterande 70% erbjuder juridiskt arbete i liknande form som för biträdande jurister. Detta innebär att intressekonflikter teoretiskt sett skulle kunna uppkomma i framtiden för de juriststudenter som faller in i den sista gruppen. Alla svarande advokatbyråer uppgav däremot att de har advokatsamfundets jävsregelverk i åtanke när de tilldelar studenter arbetsuppgifter och 30% uppgav även att de har implementerat en specifik policy som begränsar studenters arbetsuppgifter med hänsyn till jävsreglerna.

Advokatbyråer som tar hjälp av juriststudenter måste även uppföra en förteckning där information om studenten och ärenden kan registreras. Juriststudenter ska med stöd av sina handledare löpande föra en förteckning över ärenden och klienter som de arbetar med och under vilka tider detta skett samt vilka motparter och motpartsombud de möter. När juriststudenten sedan avslutar sin anställning ska denna förteckning kontrolleras mot studentens tidsrapportering för att säkerställa att den givna informationen stämmer. Förteckningen ska sedan lagras hos advokatbyrån som även måste ha en ansvarig person som utan dröjsmål kan lämna ut dessa uppgifter till andra advokatbyråer som kan behöva använda sig av dessa vid de nödvändiga jävskontroller den nya byrån måste utföra i rekryteringssammanhang.⁵⁷

I det olyckliga fall att juriststudenten haft befattning med ett ärende under den tid denne arbetat eller praktiserat på den ursprungliga advokatbyrån och den nya arbetsgivaren är registrerad som motpart och att detta inte upptäckts i de regelmässiga kontroller som utförts i samband med rekryteringen så uppkommer intressekonflikt och jävssmitta. Som bekant innebär detta scenario att en proportionalitetsbedömning måste göras för att avgöra om advokaten måste frånträda uppdraget eller inte.

⁵⁶ Det är värt att nämna här att enkäten var utformad på ett sådant sätt att svarande hade att välja mellan arbete liknande biträdande juristers, generella rättsutredningar, ingen typ av arbete och ett fjärde alternativ där de själva fick skriva i ett svar. Huruvida denna byrå även erbjuder ett av de andra alternativen går inte att utläsa.

⁵⁷ Se Cirkulär nr 29/2017 s 7f.

Advokatsamfundet har däremot här gjort ett uttalande där de framkommer att den befattningsmed och den insyn som juriststudenter vanligen anförtros sällan är av sådan anledning att proportionalitetsbedömningen leder till att advokaten måste frånträda uppdraget. Advokatsamfundet poängterar dock att detta inte alltid är fallet och att en proportionalitetsbedömning fortsatt måste utföras i varje enskilt fall där intressekonflikt eller jävssmitta kan föreligga.⁵⁸

⁵⁸ Se Cirkulär nr 29/2017 s 11.

5 Analys och slutsatser

5.1 Om advokatsamfundet

Genom advokatsamfundets pseudomyndighetliga position så uppkommer viss problematik. Då advokatsamfundet är en privaträttslig organisation med offentlighetsprincipen så faller advokatsamfundets verksamhet utanför offentlighetsprincipens omfattning. Detta leder till att organisationen kan ha en bristfällig transparens i frågor och i och med att det självt avgör vad som ska göras offentligt.⁵⁹ Att advokater som tilldelats varning eller erinran saknar möjlighet att överklaga detta kan kombinerat med den bristande transparensen leda till viss rättsosäkerhet gällande advokatsamfundets verksamhet. Detta görs sedan värre av att advokatsamfundets regler i stor del består av vägledande uttalanden snarare än konkreta och förutsebara bestämmelser.

5.2 Juriststudentens roll i jämförelse med den av biträdespersonalen

Den bakomliggande tanken bakom jävssmittoregeln är att det finns en påtaglig risk att information som omfattas av advokats tystnads- och diskretionsplikt kan föras vidare inom hans eller hennes advokatbyrå eller byrågemenskap. Advokatsamfundet menar vidare att ett exempel på när det finns risk för att sådan information kan föras vidare är att advokaterna i gemenskapen delar just biträdespersonal.⁶⁰ Av de affärsjuridiska advokatbyråer som besökte Juridiska Föreningens arbetstagarmässa 2018 med fler än tio jurister anställda så har dessa rapporterat att deras byråer består av i genomsnitt 72% jurister.⁶¹ Vad detta innebär är att cirka 28% av den personal som finns på de affärsjuridiska advokatbyråerna i Sverige inte omfattas av advokatsamfundets jävsregler. Hur mycket insikt dessa 28% har

⁵⁹ Se Advokaten (2003).

⁶⁰ Se kommentar till art 3.5 VRGA.

⁶¹ De företag som funnits representerade på mässan har alla angett vissa nyckeltal. Bland dessa finns antal jurister och totalt antal anställda på företaget. Genom den informationen är det tämligen simpelt att räkna ut hur stor andel jurister respektive annan personal som finns.

i den verksamhet som föreligger både internt inom byrån och i de ärenden som byrån arbetar med varierar från såväl position till position som från byrå till byrå. Vad dessa personer har gemensamt är däremot att det inte finns någonting som rent regelmässigt hindrar dem från att gå till en annan byrå närhelst de vill.

Under arbetets gång har dialog förts dels med en representant från en av Sveriges större advokatbyråer och dels med en representant från en advokatbyrå med fokus på tvistlösning. När samtal förts angående juriststudentens roll på arbetsmarknaden har båda dessa parter på eget initiativ valt att föra samtalet mot just den biträdespersonal som finnes på byrån. Båda dessa samtalen skedde dessutom innan det att enkäten rörande studentens roll skickats ut. Den senare valde att berätta om två scenarion: ett hypotetiskt och ett riktigt. Det hypotetiska scenariot rörde advokatens sekreterare. Dennes sekreterare hade varit i advokatens tjänst under nämnvärd tid och hade under denna tid anskaffat sig djupgående kunskaper om såväl verksamheten överlag på byrån samt de ärenden som advokaten själv arbetat i. Om sekreteraren inte längre skulle vilja arbeta kvar för advokaten så finns inga jävsmässiga hinder för denne att gå till advokatens motpart.

Det andra, riktiga, scenariot som advokaten berättade om handlade om hur en ekonomiansvarig på en affärsjuridisk advokatbyrå gått över till annan byrå. Som ekonomiansvarig bör man kunna anses ha full insikt i ett bolags affärstransaktioner och i fall av en advokatbyrå därmed även kunskap om de ärenden som byrån handlägger. Trots att insikt i sak fattas kan man extrapolera en stor mängd information om såväl byråns interna och externa verksamhet som klienters hjälpbehov genom att analysera kassaflödet.

Det enda som hindrar, eller skulle hindra, dessa personer från att föra informationen vidare till ny arbetsgivare är en regel i advokatsamfundets ramverk som säger att en advokat är skyldig att ålägga sin personal samma tystnads- och diskretionsplikt som gäller för advokaten själv.⁶²

⁶² Se art 2.2.3 VRGA.

Gemensamt för dessa två scenarion är att båda parterna objektivt sett skulle kunna anses ha mer insikt i såväl advokatbyrån i sig som de klienter och ärenden byrån företräder och agerar ombud i än en juriststudent som enbart spenderat fåtalet veckor på byrån. Trots detta så är det enbart juriststudenten som kan drabbas av nuvarande regelverk.

Huruvida regelverket är att anse som skäligt eller inte i detta fall kan vara uppe för debatt. En femtedel av de svarande advokatbyråerna uppgav att de varken anser advokatsamfundets jävsregler som skäliga när det kommer till juriststudenters insyn i ärenden gentemot den insyn annan biträdespersonal besitter eller tillämpligheten av jävsreglerna på juriststudenter överlag. Detta kan jämföras med att närmare 30% av studenter uppgett att regelverket inte är skäligt när det kommer till studenternas roll medan endast 13% uppgett att regelverket är skäligt. Här skiljer sig dock studenter och arbetsmarknaden åt då resterande fyra femtedelar av advokatbyråer uppgett att regelverket är skäligt. Resterande del av studenterna har istället uppgett att de inte vet om regelverket är att anse som skäligt eller inte.

Det återstår dock ytterligare ett lager av komplexitet som advokatsamfundet inte kommenterat genom sina vägledande uttalanden. Då det är uppenbart att de första två kategorierna⁶³ en juriststudent kan arbeta med kan leda till en intressekonflikt så är detta inte lika självklart i den tredje kategorin där juriststudenten har agerat i egenskap av biträdespersonal. Vissa arbetsuppgifter innehar en stor sannolikhet att studenten kan komma att utsättas för sådan känslig information att intressekonflikter skulle förekomma i det fall det var en jurist som innehåft denna information. Sådan kunskap kan exempelvis uppstå genom att studenten i egenskap av juristassistent kopierar eller skriver ut papper till jurist på byrån. I det fall studenten genom övergång till motparts byrå antar en juridisk roll så är detta dels information som omfattas av advokats tystnadsplikt i art. 3.2.1 p. 4 VRGA genom att studenten svurit om advokats tystnadsplikt i art. 2.2.3 VRGA på båda byråer och dels att studenten nu innehar sådan roll som täcks av regeln om jävssmitta i art.

⁶³ Juridiskt arbete och praktik, se [kap 4.1](#).

3.5 VRGA. Genom denna komplexitet kan man problematisera huruvida det kan anses vara skäligt att två personer som utfört samma roll och tillförskaffat sig informationen på samma sätt kan leda till vitt skilda slutsatser i samband med övergång mellan advokatbyråer.

5.3 Avsnitt 6.2 i cirkulär nr 29/2017

Att advokatsamfundet, i cirkulär nr 29/2017 framhåller att det vid proportionalitetsbedömningar om ärende måste frånträdas eller inte av advokat som drabbats av jävssmitta från en tidigare juriststudent i huvudregel inte behöver frånträda detta med hänsyn till den befattning med och insyn i ärenden juriststuderande anförtros under studentens anställning, måste givas särskild vikt.

Alla de svarande affärsjuridiska byråer som uppgav att de bröt ut de allmänna rättsfrågorna för juriststuderande uppgav att den primära anledningen till att detta gjordes var för att skydda klienternas intressen snarare än att förhindra potentiell jävssmitta för studenten i framtiden. Detta stärker advokatsamfundets påstående att juriststuderande inte nödvändigtvis anförtros sådan insyn i ett ärende som krävs för att kunna uppnå den nedre tröskeln för att intressekonflikt ska föreligga.

5.4 Tystnads- och diskretionsplikten

Advokatsamfundet betonar i cirkulären nr 28/2017 rörande biträdande jurister och nr 29/2017 rörande juriststudenter att rörlighet mellan advokatbyråer är någonting som i huvudregel är positivt. Undantag för detta föreligger om advokatyrkets kärnvärden, och framförallt tystnadsplikten, inte kan upprätthållas. Såväl biträdespersonal som juriststudenter och biträdande jurister måste även svära samma tystnadsplikt som advokaten själv. Med bakgrund av detta torde det därmed inte vara oskäligt att ha en formulering som medför att jävssmitta endast uppkommer i den mån juriststudent antingen arbetar med det tvistade ärendet direkt eller om tystnadsplikten bryts.

5.5 Slutsats

Med hänsyn till ovanstående är min slutsats att regelverket i och för sig är att anse som skäligt till viss del. Genom att advokatsamfundet medger att juriststuderandes insyn i ärenden ofta är av begränsad art och att normalen vid proportionalitetsbedömningar angående jävssmitta med hänsyn till denna grund är att advokat ej behöver frånträda ärendet.

Det finns dock skäl för att fråga i den mån intressekonflikten och jävssmittan bör kvarstå. I nuvarande läge kvarstår fortfarande något av en gråzon. Det föreligger fortfarande såväl intressekonflikt som jävssmitta, men det är en tillräckligt svag jävssmitta för att den i huvudregel inte ska utgöra grund för att frånträde måste ske. Med bakgrund av detta borde advokatsamfundet ändra regelverket på ett sådant sätt att man på relativt enkla och objektiva grunder direkt kan utläsa när intressekonflikt respektive jävssmitta förekommer samt när advokat är skyldig att frånträda ärendet.

Däremot kan förtydliganden på området göras. Det cirkulär som är tänkt att vägleda de avvägningar som måste göras med bakgrund av jävssmitta grundat i juriststudents övergång mellan advokatbyråer är till för stor del identiskt med det samma dag utkomna cirkuläret rörande biträdande juristers övergång. Denna kopiering leder till att för många olika hänvisningar görs och det blir lätt att uppleva sig vilse i texten. För att vara ett vägledande uttalande tänkt att hjälpa i sakfrågor så måste det även vara enkelt att orientera sig i texten.

När arbetet påbörjades var det med ett kritiskt perspektiv på nuvarande regelverk och den ursprungliga tanken var att använda mig av annan biträdespersonal på advokatbyråerna och deras insyn i jämförelse med juriststudents som anledning till att kritisera det nuvarande regelverket. Allteftersom att arbetet fortlöpte så ändrades dock min inställning till regelverkets omfattning. Istället för att släppa på regelverket för studenter så är min åsikt att definitionen av "annan" i art 3.5 VRGA bör vidgas till att omfatta även annan personal än just jurister och verkställande direktör.

Bilaga A – Undersökning av advokatbyråer gällande juriststudenter

Undersökning av advokatbyråer gällande juriststudenter

2019-05-23 08:19

Undersökning av advokatbyråer gällande juriststudenter

Jag skriver för nuvarande min kandidatuppsats i rättsvetenskap vid Lunds universitet där jag har som syfte att granska advokatsamfundets regler gällande jäv när det kommer till juriststudenters arbete på byråer samt att undersöka på vilket eller vilka sätt advokatbyråerna tar hjälp av studenter i sitt dagliga arbete. Jag skulle därmed uppskatta om ni eller någon representant från er byrå skulle kunna tänka er att svara på några korta frågor via denna enkät.

Denna enkät syftar till att ge mig ett underlag för hur de diverse advokatbyråerna hanterar potentiella studentarbetare och eventuella jävskonflikter som kan härstamma från dessa. Enkäten borde inte ta mer än fem till tio minuter att svara på och alla svar är helt anonyma utan någon möjlighet att kopplas tillbaka till er eller er byrå. Varken ni eller jag kommer därmed att ha någon möjlighet att redigera eller radera ert svar i efterhand.

Om ni har några frågor kan ni kontakta mig antingen via e-mail på [BORTTAGET] eller via telefon på [BORTTAGET].

Tack så hemskt mycket.

***Obligatorisk**

1. Erbjuder ni juriststudenter någon form av arbete under tiden utbildningen pågår? *

Markera endast en oval.

- Ja Fortsätt till frågan 2.
 Nej Sluta fylla i det här formuläret.

Typ av arbete

2. Vilka roller erbjuder ni juriststudenter? *

Markera alla som gäller.

- Sommar- eller vintertrainee
 Uppsatspraktik
 Researchtrainee
 Praktik
 Kvällssekreterare
 Receptionsarbete
 Övrigt: _____

3. I det fall ni erbjuder juridiskt arbete, i vilken form är detta? *

Markera endast en oval.

- Liknande arbete som biträdande jurister *Fortsätt till frågan 7.*
- Generella rättsutredningar med anonymiserade parter *Fortsätt till frågan 4.*
- Erbjuder inte juridiskt arbete *Sluta fylla i det här formuläret.*
- Övrigt: _____ *Fortsätt till frågan 7.*

Generella rättsutredningar**4. Vad är den primära anledningen till att ni bryter ut de allmänna rättsfrågorna? ***

Markera endast en oval.

- Skydda klienternas intressen
- Förhindra potentiella jävskonflikter för studenten i framtiden
- Övrigt: _____

5. Ungefär hur mycket tid lägger ni på att generalisera eller anonymisera frågor?

6. Var skulle ni säga att gränsen går mellan att generalisera frågor gentemot att utföra arbetet själva? Med denna fråga syftar jag dels tids- och arbetsmässigt.

Eventuell problematik kring jäv**7. När ni tilldelar studenter arbetsuppgifter, är advokatsamfundets jävsregler någonting ni har i åtanke? ***

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

8. Har ni en specifik policy som begränsar studentens uppgifter med hänsyn till jäv? *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

9. Har ni någon gång haft fall där byråjäv har kommit på fråga till följd av arbete utfört under studieperioden? *

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej

10. I det fall att en eventuell jävskonflikt uppkommit, hur fick ni gå till väga för att lösa denna?

11. Upplever ni advokatsamfundets jävsregler som skäliga när det kommer till just studenter? *

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Övrigt: _____

12. Upplever ni advokatsamfundets jävsregler som skäliga när det kommer till studentens insyn i fall gentemot den insyn annan biträdespersonal (sekreterare, ekonomiansvarig, etc) kan ha? *

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Övrigt: _____


13. Om möjligt, utveckla gärna era svar från denna del här

Tack för era svar

Tack så mycket för era svar.

Om ni har några ytterligare kommentarer eller frågor så är ni som tidigare sagt välkomna att kontakta mig antingen via [BORTTAGET] eller [BORTTAGET].

14. Om ni har några ytterligare kommentarer om antingen enkäten eller jävsreglerna och inte vill kontakta mig direkt kan ni lämna dem här.

Tillhandahålls av
 Google Forms

Bilaga B – Undersökning av juriststudenters plats i arbetslivet

Undersökning av juriststudenters plats i arbetslivet

2019-05-23 08:21

Undersökning av juriststudenters plats i arbetslivet

Den här enkäten syftar till att utgöra underlag för ett arbete där jag granskar advokatsamfundets regler gällande jäv och byråjäv i samband med studenters extraarbete. Arbetet har som syfte att granska samfundets regler för att se om dessa är skäliga eller om det kan finnas rum för förbättring.

Enkäten borde inte ta mer än tre till fem minuter att besvara och är tänkt för att ge en överblick över hur juriststudenter tänker kring extraarbete under antingen sommaren eller vid sidan av studierna och om de är oroliga eller på något sätt tänker över samfundets regelverk.

Alla svar är anonyma och kommer inte att kunna kopplas tillbaka till er. Inga svar kommer därmed att kunna redigeras eller raderas på begäran i efterhand.

Om ni har några frågor angående enkäten eller arbetet kan ni kontakta mig på [BORTTAGET].

Tack så mycket för er tid,
Viktor Johnsson.

*Obligatorisk

1. Vilken termin läser du? *

Markera endast en oval.

- 1-4
 5
 6
 7
 8
 9

2. Har du under din studietid arbetat eller haft längre praktik (APU eller uppsatspraktik) på en advokatbyrå? *

Markera endast en oval.

- Ja Fortsätt till frågan 3.
 Nej Fortsätt till frågan 7.

Juridiskt extraarbete

<https://docs.google.com/forms/d/1ax71JObE0oJpQVyx3f3AWBskN7FP66oKeiNlPIV-wSQ/printform>

Sida 1 av 4

3. Vad för sorts anställning(ar) har du haft?*Markera alla som gäller.*

- Sommar- eller vinternotarie
 Researchtrainee
 Uppsatspraktik
 APU/Praktik (mer än en vecka)
 Receptionsarbete
 Kvällssekreterare
 Övrigt: _____

4. I det fall du fick utföra juridiskt arbete, i vilken form var detta?*Markera endast en oval.*

- Samma arbetsuppgifter som biträdande jurister
 Generella och anonymiserade rättsutredningar
 Övrigt: _____

5. Blev du på något sätt uppmärksamrad på samfundets regelverk gällande jäv och eventuellt framtida byråjäv? **Markera endast en oval.*

- Ja
 Nej

6. När du blev tilldelad en arbetsuppgift, funderade du själv över om den på något sätt skulle kunna hindra dig i ditt sökande efter framtida arbeten? **Markera endast en oval.*

- Ja
 Nej
 Övrigt: _____

Advokatsamfundets jävsregler**7. Är du medveten om hur advokatsamfundets regelverk gällande jäv och byråjäv ser ut? ****Markera endast en oval.*

- Ja
 Nej

8. **Är du medveten om att advokatsamfundets jävsregler är tillämpliga även på juriststudenter? ***

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej

9. **När och om du har sökt extraarbete eller praktik, har du haft samfundets regelverk i åtanke? ***

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Har ej sökt

10. **Är du på något sätt orolig över samfundets regler när det kommer till jäv för studenter och din framtid? ***

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Övrigt: _____

11. **Anser du att samfundets regelverk är skäligt när det kommer till just juriststudenter? ***

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Övrigt: _____

Tack för din medverkan

Tack så mycket för din medverkan. Om du har några kommentarer angående undersökningen kan du antingen kontakta mig via epost på [BORTTAGET] alternativt lämna en kommentar härunder.

12. **Kommentarer**

Tillhandahålls av



Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

Lorentzon, Karl: *Rättegångsbalk (1942:740) 8 kap. 1 §*, Lexino 2017-06-08.
[Cit. Lorentzon (2017)]

Peyron, Claes: *Advokatetik - en praxisgenomgång*, 2. uppl. med supplement, Sveriges advokatsamfund, 2017, ISBN: 978-91-983899-2-0.
[Cit. Peyron (2017)]

Sandgren, Claes: *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare*, 3. uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2015, ISBN: 9789139207399.
[Cit. Sandgren (2015)]

Sandgren, Claes: ”Är rättsdogmatiken dogmatisk?”, *Tidsskrift för rettsvittenskap* 2005 s. 648–656.
[Cit. Sandgren, TfR 2005]

Elektroniska källor

Advokatens uppdrag för svaga eller utsatta klienter, Sveriges advokatsamfund, 2016-04-18,
https://www.advokatsamfundet.se/contentassets/62aa0dbd0bb7481abcdaab2c157210d0/promemoria_advokatens_oppdrag_for_svaga_eller_utsatta_klienter_2016.pdf (hämtad 2019-05-05).
[Cit. Sveriges advokatsamfund (2016)]

Cirkulär, Sveriges advokatsamfund,
<https://www.advokatsamfundet.se/for-advokater/Cirkular/> (hämtad 2019-05-06).
[Cit. Cirkulär, advokatsamfundet]

Disciplinnämnd, Sveriges advokatsamfund,
<https://www.advokatsamfundet.se/Advokatsamfundet/Omsamfundet/disciplinnamnd2/> (hämtad 2019-05-06).
[Cit. Disciplinnämnd, advokatsamfundet]

Intressekonflikt, Nationalencyklopedin,
<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/intressekonflikt> (hämtad 2019-05-07).
[Cit. Intressekonflikt, NE]

Jäv genom sommarnotarie och utlyrd jurist. Erinran., Sveriges advokatsamfundets disciplinnämnd, 2015,

https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/beslut-i-disciplinarenden/jav_sommarnotarie_secondment_erinram.pdf
(hämtad 2019-05-12).
[Cit. Juriststudenten (2015)]

Kvällsassistent, Setterwalls,
<https://setterwalls.se/kvallsassistent> (hämtad 2019-05-18).
[Cit. Setterwalls, Kvällsassistent]

Kvällsreceptionist, Setterwalls,
<https://setterwalls.se/kvallsreceptionist> (hämtad 2019-05-18).
[Cit. Setterwalls, Kvällsreceptionist]

Ramberg, Anne: *Ökad öppenhet i tillsynsverksamheten*, Advokaten, Nr 4
2003 Årgång 69,
<https://www.advokaten.se/Tidningsnummer/2003/Nr-4-2003-Argang-69/Okad-oppnenhet-i-tillsynsverksamheten/> (hämtad 2019-05-14).
[Cit. Advokaten (2003)]

Scherstén, Erik: *"Begreppet ombudsjäv, jäv mellan ombuden, existerar inte"*
- advokat "frias" av disciplinnämnden, Dagens Juridik, 2018-08-03,
<http://www.dagensjuridik.se/2018/08/begreppet-ombudsjav-jav-mellan-ombuden-existerar-inte-advokat-frias-av-disciplinnamnden> (hämtad
2019-05-22).
[Cit. Dagens Juridik (2018-08-03)]

Sommarnotarie, Lindahl,
<https://www.lindahl.se/karriar/sommarnotarie/> (hämtad 2019-05-18).
[Cit. Lindahl, Sommarnotarie]

Sommarnotarie, Setterwalls,
<https://setterwalls.se/karriar/student/sommarnotarie> (hämtad 2019-05-18).
[Cit. Setterwalls, Sommarnotarie]

Sommarnotarieprogram, Vinge,
<https://www.vinge.se/sv/karriar/for-dig-som-ar-student/sommarnotarieprogram/> (hämtad 2019-05-18).
[Cit. Vinge, Sommarnotarieprogram]

Summer Trainee, Gernandt & Danielsson,
<https://www.gda.se/karriar/student/sommarnotarietjanst/> (hämtad 2019-
05-18).
[Cit. GDA, Summer trainee]

Uppsatspraktik, Gernandt & Danielsson,
<https://www.gda.se/karriar/student/upsatspraktik/> (hämtad 2019-05-18).
[Cit. GDA, Uppsatspraktik]

Verksamhetsberättelse 2018, Sveriges advokatsamfund,

https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/advokatsamfundet/advokatsamfundets_verksamhetsberattelse_2018_digital_vb2.pdf (hämtad 2019-05-08).
[Cit. Sveriges advokatsamfund (2018)]

Vägledande uttalanden om god advokatsed, Sveriges advokatsamfund,
<https://www.advokatsamfundet.se/Advokatetik/Vagledande-uttalanden-om-god-advokatsed/> (hämtad 2019-05-10).
[Cit. Vägledande uttalanden om god advokatsed, advokatsamfundet]

Lagkommentarer

Lorentzon, Karl, Karnov internet, Rättegångsbalk (1942:740) 8 kap. 1 § not 133 (hämtad 2019-05-08).
[Cit. Lorentzon, 133]

Lorentzon, Karl, Karnov internet, Rättegångsbalk (1942:740) 8 kap. 4 § not 149 (hämtad 2019-05-08).
[Cit. Lorentzon, 149]

Källor

Otryckta källor

Dialog med byrårepresentant från advokatbyrå med specialisering på tvistlösning, 2018-10-25.

Dialog med byrårepresentant med fokus på studentfrågor från en av Sveriges större affärsjuridiska advokatbyråer, 2019-05-15.

Enkätsvar från bilaga A,
Undersökning av advokatbyråer gällande juriststudenter.

Enkätsvar från bilaga B,
Undersökning av juriststudenters plats i arbetslivet.

Sveriges advokatsamfund

Stadgar för Sveriges advokatsamfund.
[Cit. Stadgar för Sveriges advokatsamfund]

Vägledande regler om god advokatsed - Med kommentar, reviderad juni 2016.
[Cit. VRGA]

Vägledande uttalande angående intresseavvägning vid jäv i samband med övergång mellan advokatbyråer, cirkulär nr 18/2016.
[Cit. Cirkulär nr 18/2016]

Vägledning avseende frågor som uppkommer i samband med anställning av biträdande jurister, cirkulär nr 28/2017.
[Cit. Cirkulär nr 28/2017]

Vägledning i vissa frågor avseende anställning av juristpraktikanter, cirkulär nr 29/2017.
[Cit. Cirkulär nr 29/2017]